

سفر همزمان پوتین و اردوغان به کشورمان در وضعیت فعلی بین‌المللی چه پیامی دارد؟

نقش تهران در نظم جدید

راهبردی مشترک آنها دارد. تعامل ایران و روسیه در مدیریت بی‌ثباتی‌ها و ناامنی‌های تاجیکستان در دهه ۹۰، همکاری ۲ کشور در صحنه بحران افغانستان بعد از قدرت‌یابی طالبان در دور اول دهه ۱۹۹۰ و در دور دوم ۲۰۲۱ و به شکل بسیار مشهود در صحنه نبرد سوریه، نمونه‌هایی از مهم‌ترین سوابق همکاری‌های راهبردی منطقه‌ای ۲ کشور محسوب می‌شود. در این میان، همکاری موفقیت‌آمیز تهران و مسکو در غرب آسیا و مشخصاً در سوریه از چنان اهمیت استراتژیکی برخوردار است که از آن به عنوان نقطه عطفی در تاریخ روابط ۲ کشور یاد می‌شود؛ موضوعی که یکی از محورهای مذاکرات سران ۲ کشور در جریان سفر پوتین خواهد بود.

۵- همکاری‌های راهبردی دوجانبه
ایران و روسیه در حوزه‌هایی مانند انرژی هسته‌ای و دفاعی-تسلیحاتی از سابقه تعاملات گسترده و قابل‌توجهی برخوردارند. همکاری مسکو در راندانازی و فعال‌سازی نیروگاه هسته‌ای بوشهر در فازهای مختلف و همچنین مقاومت آن در برابر فشارهای آمریکا جهت عقب‌نشینی از پروژه‌های هسته‌ای ایران، نمونه‌ای بسیار مهم در این زمینه محسوب می‌شود. همکاری راهبردی ۲ کشور در حوزه‌های دفاعی-تسلیحاتی نیز اگر چه همواره تحت فشارهای فزاینده آمریکا قرار داشته اما تداوم یافته است. به عنوان نمونه‌ای روشن از این همکاری‌ها می‌توان به فروش سامانه موشکی S300 به ایران به رغم فشارهای فراوان آمریکا بر روسیه و همچنین مخالفت مسکو در شورای امنیت سازمان ملل با تمدید تحریم‌های تسلیحاتی این سازمان علیه ایران اشاره کرد.

جمع‌بندی: این عوامل که می‌توان از آنها به عنوان پیش‌شرایط همکاری‌های راهبردی ایران و روسیه نام برد، نقش بسیار مهمی در دستور کار مذاکرات مقامات ۲ کشور در جریان سفر پوتین به تهران دارد. افزون بر این، چنین تحولاتی قوام‌بخش «سیاست نگاه به شرق» به عنوان رویکرد غالب سیاست خارجی ایران خواهد بود و بر توان جمهوری اسلامی ایران جهت موازنه‌سازی در برابر مجموعه غرب خواهد افزود. حفظ دستاوردهای ناشی از پیروزی‌های استراتژیکی در منطقه غرب آسیا و کاهش آثار مخرب ناشی از تحریم‌های ظالمانه که محور مذاکرات مقامات ایرانی و روس را تشکیل خواهد داد، مهم‌ترین حوزه‌های منفعت تهران و مسکو است که در جریان سفر پوتین به تهران دنبال می‌شود.

با آمریکا و متحدان منطقه‌ای آن واسپارد. ۲- با توجه به تحولات دیپلماتیک منطقه‌ای در جریان سفر اخیر رئیس‌جمهور آمریکا به نظر می‌رسد هدف اصلی بایدن تلاش برای پیشبرد روند عادی‌سازی روابط برخی کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی و تشکیل یک ائتلاف امنیتی جدید در سطح منطقه با مشارکت آمریکا، صهیونیست‌ها و برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس بوده است. ناگفته پیداست که سمت و سوی این جریان منطقه‌ای معطوف به ایران با دستمایه مقابله با په اصطلاح تهدیدهای ایران است. در این بافت منطقه‌ای، سفر رئیس‌جمهور روسیه به ایران واکنشی مخالفت‌جویانه و مقابله‌جویانه با سفر رئیس‌جمهور آمریکا و اقدامات و طرح‌های منطقه‌ای آن که آماج آن را مقابله با جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌دهد، تلقی می‌شود. رهاورد تقابل قدرتهای بزرگ، اعلام افزایش حمایت روسیه از ایران به عنوان مؤلف منطقه‌ای خود در برابر آمریکا و متحدان آن است. این امر بیش از هر چیز مبین بی‌اعتباری مفهوم هم‌آلود غربی‌ها مبنی بر انزوای بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران است.

مهم‌ترین پیش‌شرایط روابط راهبردی ایران - روسیه
۱- مقابله با سیاست‌های ضدروسی و ضدایرانی آمریکا
سفر پوتین به ایران در حالی رخ می‌دهد که درگیری‌های روسیه در اوکراین ادامه دارد؛ درگیری‌ای که مسکو طی آن در پاسخ به تلاش‌ها برای گسترش ناتو، وارد جنگی غیرمستقیم با غرب شده و آماج تحریم‌های فزاینده قرار گرفته است. کشورهای غربی منزوی‌سازی روسیه در جهان را به طور جدی و همه‌جانبه در دستور کار قرار داده‌اند. در چنین وضعیتی، مسکو درصدد بی‌اثر کردن تلاش غربی‌ها برای تحمیل نفوذ ژئوپلیتیک به این کشور از طریق توسعه روابط راهبردی با مهم‌ترین قدرت غیر غربی منطقه راهبردی غرب آسیا یعنی جمهوری اسلامی ایران است و تقویت همکاری با کشورمان را در دستور کار قرار داده است. سفر پوتین به تهران دقیقاً در راستای اجرای چنین سیاستی پیگیری می‌شود.

تصویری از تهران به عنوان مرکز نقل منطقه ارائه می‌دهد که شرکای آن مقهور سناریوهای ایران‌هراسی واشنگتن و تا آویو نشده‌اند. سفر برلمطراق هر چند بی‌نتیجه هفته گذشته جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا به منطقه حاکی از تأثیری بود که همچنان قفل خاورمیانه بر معادلات آنی جهان دارد. پس، از منظر ژئوپلیتیک پره‌م‌مند بودن از نقش محوری در خاورمیانه که در عین حال نقطه اشتراک جهان اسلام و جهان عرب نیز هست، می‌تواند نقش مرکزیت نقل در تحولات بین‌المللی را هم برای تهران به ارمغان آورد. اردوغان و پوتین دیروز در حالی در بیت رهبری به حضور حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای رسیدند که حتی مطبوعات غربی هم به نفوذ معنوی ایشان بر رهبران مذکور تأکید داشتند. رهبر انقلاب از یک سو درباره اهمیت رهبر از جنگ‌افروزی در شمال سوریه برای جلوگیری از سوءاستفاده آمریکا و متحدانش با رئیس‌جمهور ترکیه اتمام حجت کردند و از طرف دیگر در دیدار با رئیس‌جمهور روسیه به او درباره ایستادگی در برابر زورگویی‌های غرب اطمینان خاطر دادند. علاوه بر این دیدارهای دوجانبه پوتین با هم‌تایمان ایرانی و ترک در تهران، محملی برای حل ۲ بحران بزرگ جهانی در زمینه انرژی و غلات بود؛ مباحثی که باز هم بر اهمیت بین‌المللی رویداد ۲۸ تیر ۱۴۰۱ می‌افزاید.

۲ پیام جهانی سفر پوتین به تهران
از نگاه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مهم‌ترین پیام‌های سفر پوتین به ایران برای جهانیان به شرح زیر است: ۱- این سفر در حالی رخ می‌دهد که سفر منطقه‌ای بایدن و دیدار وی با مقامات عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی به پایان رسیده است. قرابت زمانی این سفرها و دستور کارهای آنها بیانگر اهمیت و جایگاه خاص غرب آسیا و ایران در سیاست خارجی قدرتهای بزرگ است. سفر ولادیمیر پوتین به ایران حکایت از آن دارد که روسیه قصد ندارد به دلیل درگیری در اوکراین، روابط استراتژیکی خود با متحد بانفوذ خود در غرب آسیا را رها کرده و این منطقه راهبردی

گروه دیپلماسی: دیدار روسای‌جمهور ۳ کشور قدرتمند از ۳ حوزه تمدنی اصلی اوراسیا در تهران برای حل‌وفصل چندین مسأله مهم بین‌المللی و نه فقط منطقه‌ای، نقش ایران را به عنوان مرکز نقل دیپلماسی دست‌کم در نیم کره شرقی پررنگ می‌کند. رئیس‌جمهور ایران و نمایندگان دولت سیزدهم طی یک سال اخیر در مهم‌ترین مجامعی که هدفشان شکل دادن به نظم نوین جهانی است، حضوری مؤثر داشته‌اند؛ از اجلاس شانگهای تا بریکس پلاس. در عین حال اتحاد راهبردی روسیه و چین در مقابل غرب بدون حضور جمهوری اسلامی ایران محقق نمی‌شود، چرا که فاقد مزیت‌های ایدئولوژیک و ژئوپلیتیک به نظر می‌رسد. ایدئولوژی محکم انقلاب اسلامی مبتنی بر مبارزه با استکبار غربی و البته جای پای محکم ایران در خاورمیانه که تهران را به عنوان محل استقرار عمود خمیه امنیت جهان اسلام معرفی می‌کند، به تشکیل این ائتلاف جدید ضدغربی کمک شایانی کرده است.

نشست سه‌جانبه دیروز سیدابراهیم رئیسی، ولادیمیر پوتین و رجب طیب اردوغان در تهران ظاهراً با محوریت روسای‌جمهور ۳ کشور ضمن صلح در شامات برگزار شد اما نمی‌توان از اهمیت جهانی نشست‌های دوجانبه‌ای که در حاشیه سازوکار آستانه برگزار شد، چشم‌پوشید؛ دیدارهایی که نه تنها روند صلح در منطقه را تثبیت می‌کند، بلکه

نگاه رسانه‌های انگلیسی

روزنامه تایمز سفری برای تشکیل یک ائتلاف ضد غرب	روزنامه ایندپیندنت نمایش وحدت سیاسی ایران، روسیه و ترکیه در تهران	اسکای نیوز اعتماد بین رهبر عالی ایران و پوتین

ایران دومین مقصد سفر رئیس‌جمهوری روسیه پس از آغاز درگیری‌های نظامی در اوکراین است، در حالی که تحریم‌های غرب ۲ کشور را بیش از گذشته به یکدیگر نزدیک کرده است. «اندی کورتونوف» رئیس‌شورای امور بین‌الملل روسیه که به وزارت خارجه مشاوره می‌دهد، به تایمز می‌گوید: «یک بین سفر مهم برای شخص پوتین است، چرا که کرملین نمی‌خواهد اجازه دهد در سطح بین‌المللی منزوی شود». پوتین در این سفر از کشوری دیدار می‌کند که تحت فشار تحریم‌های غرب به حیاتش ادامه داده و بسیاری در داخل معتقدند او در بازگشت می‌تواند طرحی برای زندگی در روسیه تحت تحریم‌های سخت غرب تهیه کند. این سفر تانژسکی درباره این بیانیه نداشته است. با این ضداغرب است. رهبران روسیه و ایران، غرب را به عنوان یک نیروی شرور و فاسد تلقی می‌کنند.

دیدار مقامات ارشد ایران، ترکیه و روسیه در تهران «همایش وحدت سیاسی» و احتمالاً اتحاد نظامی آنان است. این دیدار به طور مشخص، مشابه ژئوپلیتیک دیدار اخیر بایدن با شرکای اصلی خود در آسیای غربی است. بحران سوریه ظاهراً مسأله اصلی نشست سران ایران، ترکیه و روسیه در تهران خواهد بود. در ماه‌های گذشته، اتفاق خارق‌العاده‌ای در سوریه نیفتاده که به خاطر آن، این نشست برگزار شود اما با توجه به تلاش واشنگتن برای انزوای مسکو و تهران، پای موضوعات امنیتی دیگری در میان است. با توجه به تیرشدن روابط ترکیه با دیگر اعضای ناتو، تهران، آنکارا و مسکو در نشست تهران تلاش می‌کنند پیوندهای ناتو را با چالش کشیدن شان را به رخ بکشند. هدف سفر بایدن تقویت روابط با این طرف‌ها و ایجاد جبهه واحدی علیه روسیه و ایران بود و برگزاری نشست مقامات ارشد روسیه و ترکیه در تهران، یک هفته بعد از این سفر معنادار است. به گفته «دیپمتری اوستایف» تحلیلگر روس، اروپا و آمریکا به همه برای قطع روابط با روسیه فشار آورده‌اند اما گذشت ۴ ماه از این سیاست خصمانه، ناکارآمدی آن را ثابت کرد. منافع روسیه و ایران در سال‌های اخیر به طور فزاینده‌ای همسو شده است.

ایران دومین مقصد پوتین به خارج از مرزهای CIS (کشورهای سابق اتحاد جماهیر شوروی سابق) به شمار می‌رود تا پس از جنگ در اوکراین، اتحاد با شرکای متعددی را که مسکو هنوز از آن برخوردار است، تقویت کند. پوتین تحریم‌های غرب علیه مسکو را اعلان جنگ اقتصادی توصیف کرده و تلاش‌های خود را برای دیپلماسی بین‌المللی روی چین، هند و تهران متمرکز کرده است. به گفته «یوری اوشاکوف» مشاور سیاست خارجی پوتین، تماس با رهبر عالی ایران بسیار مهم است. یک گفت‌وگوی قابل اعتماد بین رهبران ۲ کشور درباره مهم‌ترین موضوعات در دستور کار دوجانبه و بین‌المللی شکل گرفته است.

دفاعی خود را به خطر بیندازد. فکر نمی‌کنم قبل از ۲۴ فوریه برنامه‌ای برای فروش هواپیماهای بدون سرنشین به روسیه وجود داشته باشد. شاید بعد از آن بحث‌هایی شده باشد اما من شک دارم واقعا اتفاقی بیفتد. او معتقد است ملاحظات سیاسی نیز دخیل است: «ایران نسبت به درگیری روسیه و اوکراین بی‌طرف است. موضع تزلزل‌ناپذیر این این است که باید هر چه زودتر آتش‌بس حاصل شود. من فکر نمی‌کنم ایران قصد دارد با حمایت از روسیه و مخالفت با غرب، هیچ یک از طرفین را بگیرد». او همچنین گفت تهران سرمایه‌گذاری زیادی در مذاکرات وین برای از سرگیری توافق هسته‌ای ایران انجام داده است؛ توافقی که اساساً توسط دولت دونالد ترامپ لغو شد. تهران واقعا به سرمایه‌گذاری خارجی در همه صنایع نیاز دارد، از جمله تکنولوژی. واضح است که روسیه نمی‌تواند در این زمینه به آن کمک کند، در حالی که اتحادیه اروپایی و ژاپن می‌توانند.

روایت RT از اقتدار انقلاب اسلامی

چرا روسیه به پهپادهای ایرانی نیاز دارد؟
به گفته «یوتیوب لیتوئوکی» سرهنگ بازنشسته و مفسر نظامی خبرگزاری تاس روسیه «همه هواپیماهای بدون سرنشین اساساً یکسان هستند. تنها تفاوت آنها نقش، بارگیری و زمان پرواز آنهاست». مجله Drone Aviation (هوانوردی پهپاد) به آرتی گفت پهپادهای ایرانی در واقع بسیار ارزش دیدن دارند؛ این کشور از دهه ۱۹۸۰ آنها را طراحی کرده است. در حال حاضر ایران چندین سامانه پهپاد از پهپادهای مینیاتوری گرفته تا مدل‌های با استقامت طولانی پرواز در ارتفاع متوسط دارد. برخی پهپادهای ایرانی از طرح‌های آمریکا الهام گرفته شده‌اند. به عنوان مثال، «قدس یاسر» بر اساس بوئینگ Insitu ScanEagle که در سال ۲۰۱۲ توسط ایرانی‌ها رهگیری شد، ساخته شده است. در حالی که «شاهد ۱۷۱»، «سیمرغ» و «صاعقه ۲» اشتراکات زیادی با RQ170 Sentinel دارند که در سال ۲۰۱۱ تحریم هوایی ایران را نقض کرد. پهپادهای ته‌جمی «شاهد ۱۲۹» که از لحاظ ظاهری شبیه هواپیماهای آمریکایی MQ-1 Predator هستند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند؛ زیرا از سال ۲۰۱۴ نقش فعالی در جنگ تحمیلی به سوره ایفا کرده‌اند. با این حال ایران چندان مشتاق به اشتراک‌گذاری اطلاعات درباره پهپادهای خود نیست و فقط آنچه را که برایش مفید است فاش می‌کند اما بدون شک، یکی از مزایای آن تجربه گسترده در توسعه پهپاد است. با این وجود فناوری (پهپادی) ایران نمی‌تواند جلوی اشتیاق خود برای رقابت با ترکیه را بگیرد. طراحان ترکیه‌ای با نامین‌کنندگان پیشرو زیرسیستم‌های پهپادهای مختلف در بازار همکاری می‌کنند که توسعه تجهیزات پیچیده‌تر را برای آنها آسان‌تر می‌کند.

یکی از نخستین تحلیل‌ها در رسانه‌های روسی درباره اهداف احتمالی سفر رئیس‌جمهور روسیه به ایران، هفته گذشته توسط آرتی (RT) شبکه جهانی روسیه منتشر شد. شبکه بین‌المللی روسیه در گزارشی در تارنمای خود با عنوان «قتلدار انقلاب اسلامی» این موضوع را بررسی کرد؛ آیا سفر پوتین به تهران ارتباطی با مذاکره برای ارسال پهپادهای پیشرفته ایرانی به این کشور دارد یا خیر؟ از یک طرف مقامات تهران صراحتاً ادعای جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی آمریکا درباره تدارک ایران برای ارسال چندصد پهپاد به روسیه برای عملیات نظامی مسکو در اوکراین را رد کرده‌اند و از طرف دیگر روسیه نیز هیچ اظهارنظری درباره این بیانیه نداشته است. با این حال «آکسی گریاف» روزنامه‌نگار روس در حوزه سیاست، فلسفه و جنگ، نگاهی به پهپادهای ایرانی انداخته تا ببیند آیا می‌توانند برای روسیه در جریان عملیات ویژه در اوکراین استفاده شوند یا خیر؟ پهپادهایی که به‌زعم او حاصل پیشرفت و اقتدار انقلاب اسلامی ایران هستند همچنین بررسی می‌کند چرا واشنگتن از این چشم‌انداز نگران است و چگونه این تحول می‌تواند بر احتمال لغو تحریم‌ها علیه ایران تأثیر بگذارد. بر اساس این تحلیل، لحن سالیوان صراحتاً نداشته و می‌توان حدس زد آمریکا انتظار دارد پهپادهای ایرانی شاهد عملیات در شرق اروپا باشند اما از این موضوع مطمئن نیست. همچنین «میتتری پسکوف» سخنگوی کرملین نیز هم‌زمان با اعلان خبر سفر روز ۱۹ جولای پوتین به تهران درباره موضوع پهپادها ابراز بی‌اطلاعی کرد. سپس ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران در پاسخ به سوالاتی درباره ادعای یک رسانه گفت همکاری ایران و روسیه در برخی فناوری‌های پیشرفته به قبل از جنگ اوکراین بازمی‌گردد و در مدت اخیر هیچ تحول بزرگی در این موضوع رخ نداده است.